

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci Vladky Šlancové „Náboženská obec Církve československé husitské z perspektivy diakonické a pastorační služby“

Mgr. Petra Klvačová, Ph.D.

Diplomová práce Vladky Šlancové se věnuje tématu diakonie a pastorační služby ve vztahu ke konkrétnímu náboženskému společenství, v jejím případě sboru Církve československé husitské. Cílem práce je popsat, jak ve vybraném společenství probíhá diakonická a pastorační práce a jak toto společenství spolupracuje s církevními i necírkevními institucemi v místě, kde působí. Práce je členěna do dvou hlavních částí, v teoretické části se autorka zabývá Církví československou husitskou, její historií, posláním nebo náboženskou obcí v rámci této církve. Dále podrobně rozebírá pojmy diakonická a pastorační služba v kontextu Církve československé husitské. Druhá část diplomové práce popisuje vlastní empirický výzkum autorky, který prováděla ve vybraném společenství.

Předkládaná diplomová práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Zejména můžeme ocenit velmi pečlivou a poctivou práci s odbornými literárními zdroji, kterých autorka pro teoretickou část shromáždila a prostudovala velké množství, včetně několika zahraničních. V textu opakovaně prokazuje schopnost na prostudovanou literaturu správně odkazovat a citovat z ní, vybírat relevantní informace a propojovat je do souvislostí. Současně bohatě využívá poznámkový aparát, ať již k upřesnění informací v hlavním textu, vysvětlení některých dílčích zjištění nebo k hlubšímu porozumění. Místy by textu prospěla větší stylistická obratnost a srozumitelnost, nejedná se ale o zásadní připomínku. Spíše je zde potřeba zmínit, že autorka od začátku psaní diplomové práce učinila velké pokroky ve formulaci dílčích závěrů i reprodukování myšlenek jiných autorů. Z pozice vedoucí práce vnímám významnou proměnu autorčiných stylistických a formulačních dovedností během její několikaměsíční práce.

Pokud jde o empirickou část, i v ní se odráží pečlivá práce i zájem poznat vybrané křesťanské společenství. Formulované výzkumné otázky vyplývají jednak z autorčiny zvědavosti, snahy srovnat společenství s vlastní zkušeností, a jednak ze samotného studia na fakultě, které jí otevřelo cestu ve schopnosti klást si některé otázky. Například, jak se v náboženské obci projevuje diakonická a pastorační práce. Výzkum, který autorka uskutečnila, je založen na tzv. kvalitativním výzkumu a opírá se především o polostrukturované rozhovory, zúčastněné pozorování a v neposlední řadě studium dokumentů. Autorka se v textu snaží odpovědět na čtyři výzkumné otázky:

- 1) Jak je představována konkrétní náboženská obec CČSH?
- 2) Jak je představována sborová diakonie a pastorační služba v konkrétní náboženské obci CČSH?
- 3) Jakým způsobem probíhá místní ekumenická spolupráce v diakonické a pastorační službě z pohledu náboženské obce CČSH?
- 4) Jak probíhá spolupráce náboženské obce CČSH s místními necírkevními organizacemi v oblasti diakonické a pastorační služby?

V úvodní kapitole zároveň uvádí, že ji zajímají motivace nebo naopak překážky, proč se členové sboru podílejí či nepodílejí na diakonické službě, tento cíl ale chybí ve výzkumných otázkách.

Omezením či slabinou empirické části je její popisný charakter. Ačkoliv autorka v úvodu vysvětluje, že cílem kvalitativního výzkumu je – s odkazem na jiné autory – především porozumění tomu, jak lidé v různých situacích jednají, v její vlastní práci se jí to příliš nedaří. S výpověďmi svých respondentů pracuje autorka jako s danými, až na výjimky se je nesnaží interpretovat, hledat, co je „za nimi“,

vzájemně je porovnávat, nacházet mezi nimi soulad nebo naopak rozdílné odpovědi. Jakkoliv v kvalitativním výzkumu přistupujeme k datům jako k důvěryhodným zdrojům, neznamená to, že z nich neproblematicky můžeme vytvářet „faktografická“ zjištění či závěry. Takto autorka například popisuje, jak je pro společenství důležitá skutečnost, že sídlí v bývalé synagóze. Tomu lze věřit, ale opora v samotných datech a v textu DP je pro takové tvrzení malá. Podobně na jiném místě píše autorka o tom, že první farář vybudoval kvalitní pevné jádro sboru (str. 72), nebo že současnému faráři „chybí vize“ (str. 72). Tyto své dílčí závěry ale dostatečně nedokládá citacemi, u dílčích závěrů zpravidla cituje jednoho z respondentů, nevíme ale, jak na podobnou otázku odpovídali ostatní. Tedy, zda uvedená citace shrnuje i názory a odpovědi ostatních (většiny) respondentů nebo zda je ojedinělá.

Zde chybí cílené srovnání rozhovorů, ale i dalších zdrojů dat, ať již záznamů z pozorování či dokumentů obce. Například na jiném místě autorka uvádí, že podle formálních dokumentů nový farář musel svou vizi představit na začátku svého působení. Ptala se na to v rozhovorech? Konfrontovala své respondenty s tím, že farář nějakou vizi představil? Ptala se jeho samotného na totéž? Podobně na jiném místě píše o tom, jak se oslabila práce s romskými rodinami, ale nevíme, proč, neznáme důvody této proměny diakonické služby.

Pokud jde o nakládání s terénními poznámkami, které si autorka psala během zúčastněného pozorování, je skvělé, že je v textu příležitostně využívá, ale opět lze říci, že mají spíše popisný charakter. Autorka sice píše, že poznámky analyzovala, ale již nevysvětluje, jak a co z nich zjistila.

Výše popsaná omezení výzkumné části se projevují i v dílčích pokusech autorky o sebereflexi některého z témat. Takovou snahu lze samozřejmě ocenit, autorka například přiznává, že ji některá pravidla či konkrétní situace v cizím sboru překvapily oproti vlastním zkušenostem, ale dále s tím nijak nepracuje. Například když píše o tom, jak ji zaskočila otevřenost zkoumaného sboru vůči působení žen na pozicích, které sama autorka zná jako „mužské“.

Shrnu-li uvedené poznámky, práce Vladky Šlancové je v mnoha ohledech velmi pečlivá, solidní, poctivá. To platí pro obě části, i když výzkumná část obsahuje některé nedostatky. Ty se týkají především práce s nasbíranými daty a jejich interpretace. Její výzkumná práce tak zůstala z části nedokončená, na spoustu otázek nám chybí vysvětlení. Jiné dílčí závěry naopak působí (možná nezáměrně) více autoritativně, než by odpovídalo tomu, co na dané téma lze vyčíst ze samotných dat.

Práci Vladky Šlancové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji známkou C.

Pro obhajobu navrhuji tyto možné otázky:

- 1) Jak mohla průběh výzkumu ovlivnit skutečnost, že vstup do zkoumaného prostředí byl uskutečněn prostřednictvím pastora vlastního společenství?
- 2) V textu se zmiňuje větší počet aktivních žen ve sboru a nedostatek mužů. Jak tuto skutečnost (pokud vůbec) reflektují v rozhovorech respondenti?
- 3) V diskusi DP píšete o tom, že velká pozornost je věnována službě dětem ve sboru. V samotné DP k tomu chybí podrobnější analýza a argumentace, můžete tento dílčí závěr vysvětlit?